

Nii Eesti kui ka Euroopa seisavad taas teelahkmel

“Kakskümmend aastat iseseisvust – kakskümmend lõikust oleme külge külge kõrval vaba rahvana luues ja töötades kandnud eestluse varasalvedesse. Selle ülesehitava töö tulemuseks on meie kodumaa praegune ilme kõigis tema mitmepalgelisis eluavalduis. /--/ Kakskümmend aastat iseseisvust on olnud otsingute ja omapäraste suundade taotlemise aeg kõigil elualadel. Uus rada, millel sammume, kujuneb meie rahva hingest ja omapärast – see on meie tee. Oleme loonud riigikorra, mis püsib kindlail aluseil ja asutisil. /--/”

Nende sõnade kirjutajad ei teadnud, et sama aasta augustis otsustati Eesti saatus Molotov-Ribbentropi lepinguga ning aasta hiljem juunis Nõukogude Liit okupeeris Eesti. Algas viiekümneaastane orjapõli ja majanduslik eksperiment. Need sõnad kirjutati 1939. aastal välja antud kogumiku “Eesti 20 aastat iseseisvust. Sõnas ja pildis” eessõnas.

Praegu seisame samasuguse versta posti ees. Eesti tähistas hiljuti teist korda oma kahekümmendat iseseisvusaastapäeva. Kaks korda oleme pidanud sisuliselt nullist alustama. Kaks korda oleme mudast välja rabelnud ja tõestanud oma iseseisvat hakkamasaamist. Seda enam on põhjust viimasele kahekümnele aastale tagasi vaadata.

Mõlemal korral iseseisvus Eesti tänu Nõukogude Liidu nõrkusele. Vahepealne suur sõda ja pool sajandit kestnud sotsiaalmajanduslik eksperiment katkestasid Eesti loomuliku arengu vaba maailmaga võrreldes ning paikasid eestlaste elustandardi vaeste arenguriikide tasemele. Esimesel iseseisvusperioodil tuli Eestil üle elada Suur depressioon. Eesti eksport kahanes 1931. ja 1932. aastal veerandile kriisielest tasemest. Kahekümnendaks aastapäevaks oli aga Eesti koos sõjaks valmistuva Euroopaga majandusliku tõusulaine harjale jõudnud.

Mitu üleilmse kriisi kogemust

Tähistades teist korda Eesti riigi kahekümmendat aastapäeva, on Eestil selja taga nelja globaalse kriisi kogemus, millest viimast peetakse Suure depressiooni järgseist sügavaimaks ja laiahaardelisimaks. Viimases kaotas Eesti ühe aastaga kolmandiku oma ekspordist, seitsmendiku majandusmahust. Erinevuseks eelmise perioodiga võrreldes on, et praeguseks on enamik eestlasi maalt linna kolinud ja sündivus on negatiivseks muutunud.

Joonistas Kaja Pöder

1938. aastal oli Eestis 14 000 pensionäri, 2010. aastal 400 000, neist 300 000 vanaduspensionäri.

Esimene maailmasõda lõpetas esimese globaliseerumislaine. Maailm sumbus proteksionismi pooleks sajandiks. Suur depressioon ja teine maailmasõda vaid lõpetasid selle pika protsessi. Praeguseks on maailm globaliseerunud ja Eesti asub nii positiivses kui ka negatiivses mõttes maailmamajanduse tõmbetuultes. Meil läheb hästi, kui naabritel (kaubanduspartneritel) läheb hästi, ning meil läheb halvasti koos teistega. See ei tähenda, et Eesti ei oleks vastutav ka iseenda majanduslike vigade eest. Täna Euroopa ja eurokriisist tunnetab aga eestlane ehk eriti teravalt kollektiivse vastutuse ja solidaarsuse hinda. Paradoksaalsel moel on president Lennart Meri kunagine ütelnud “Me ju kuulume Euroopasse” omandanud väga mitmeid värvivarjundeid, sealhulgas mitmeid üllatavaid ja negatiivseid.

Nii nagu 1939. aastal, nii seisab ka praegu Euroopa ja kogu maailm murrangujoonel. Viimast globaalset kriisi võib nimetada nii kinnisvara-, finants- kui ka majanduskriisiks. Üha rohkem tundub aga tegemist olevat väärtuste kriisiga. Neoklassikalise majanduskoolkonna sajandi jooksul propageeritud “rohkem on alati parem” majandusideoloogia on end amendanud nii loodusressursside ammendumise, maailma ülerahvastatuse kui ka vältimatuse kriisi viiva majandusmullistuse mõttes. Demograafia ja majanduskasv on ümber joonistamas globaalseid poliitilisi jõujooni. Paljud end hiljaaegu suurte tegijatena

tundnud riigid on osutunud kui mitte tagahoovis olevaiks, siis vähemalt globaalsetest tõmbetuultest räsituks.

Praeguseks on Eestil läbitud teravikliku majandustsükli kõik faasid ja seetõttu on eestlane praegu kindlasti targem, kui ta oli veel paar aastat tagasi. Sotsialistlik “stabiilsus” on asendunud turumajandusliku volatiilsusega. Viimase negatiivsed aspektid tulid aga paljudele ootamatusena ja on põhjustanud nii nostalgilist minevikugaitsust kui ka kapitalismi kriitikat. Aastatuhande alguse piiramatut kasvu eufooria on end lõhki tarbinud ja laenanud eestlase jaoks kohati asendunud masenduse ja lootusetuse tundega.

Sõltumine Euroopast

Eesti arenguperspektiivid sõltuvad eelkõige arengutest Euroopas ja rahaliidus. Euroopa on kõike muud kui ühtne. Jagunemine “vanaks” ja “uueks” Euroopaks, kus esimesed tähistavad sotsiaalse turumajanduse ideede ja sotsiaalse kaitsete kaitseid ning teised deregulatsiooni ja konkurentsile avatuse propageerijaid, on tänapäeval tõde vaid osaliselt. Euroopasse kuuluvad mitmed maailma kõige vabama majandusega riigid: Šveits, Luksemburg, Eesti, Iirimaa, Suurbritannia ja Holland. Euroopa riigid on maailma ühed kõige konkurentsivõimelisemad. Euroopa on rikas ja Euroopas on hea elada. Seniks kuniks!

Meeldib eurooplastele seda tunnistada või mitte, ent vananev ja heaoluga ära hellitatud Euroopa marginaaliseerub nii demograafiliselt kui ka majanduslikult niikuinii. Euroopa

muutub umbes ühe põlvkonna vältel heaolukantsist ning majanduslikust ja poliitilisest superjõust maailma masstaabis suhteliselt vähetähtsaks piirkonnaks. Demograafia mõju on hullem kui tuumasõda ja AIDSi oma kokku. Šveitsi instituudi IMD andmetel moodustas 2000. aastal EL15 osa maailma SKPs 22%, Aasia osa vastavalt 35 ja NAFTA 25%. 2050. aastaks on vastavad osakaalud IMD prognoosi kohaselt 12-45-23%. Atlandi Ookeani asemel maailma sisemereks muutuva Vaikse ookeani koostööd tegevad ja integreeruvad vastaskaldad arenevad tänapäeval tempos, mis ei jäta vananevale, uute ideede defitsiidis ning majandusliku paindumatus, stagneerunud majanduspoliitika, madala tootlikkuse ja võlakriisi küüsis olevale Euroopale eriti suuri šansse rahvusvahelises konkurentsivõimelisemiseks.

Euroopa paigaltammumine ja suutmatus põhimõttelisi reforme läbi viia on muutmas globaalmajanduslikke ja geopoliitilisi jõujooni kogu maailmas. Majanduse elavdamise puudumine võib viia killustumiseni või halvimal juhul ELi lagunemisele, see aga kahjustab euroliidu ambitsioone mängida suurt rahvusvahelist rolli. Euroopa vajab reforme. Euroopa riigid peavad kohandama oma tööjõudu, reformima sotsiaalsüsteemi, haridust ja makse ning majutama kasvavat immigrantide hulka, või neid ootab ees pikaldane majanduslik seisak. Lihtne on olla sõber ja hästi läbi saada, kui kõik läheb hästi. Kui tekivad olulised probleemid, on vastastikused süüdistused ja peretüli kerge tulema.

Andres Arrak

Eesti aasta ettevõtte tiitliga pärjati Fortumo ja EMT

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) väljaantava tänavuse ettevõtluse auhinna pälvis OÜ Fortumo, kõige konkurentsivõimelisema ettevõtte tiitel läks aga ASile EMT.

EASi juhatuse esimehe Ülari Alametsa sõnul on ettevõtluse auhinna konkurss kõrgeim riigipoolne

tunnustus ettevõtjatele ja ettevõtlikkusele. “Tahan tänada Eesti ettevõtjaid, kelle tööga oleme saavutanud Euroopa kiireima majanduskasvu,” ütles Alamets. “Eesti ettevõtted on tugevad, mille tõestuseks on suurenenud tellimused, paranenud tootlikkus, kasvanud huvi välisurgudele vastu ehk kokkuvõttes parem rahvus-

vaheline konkurentsivõime. Majandusaktiivsuse määrgina saab võtta ka osavõttu tänavustest konkurssidest, mis oli kõigi aegade arvukaim,” ütles Alamets.

Lisaks kahele peauhinna jagati 14. septembril Estonia kontserdisaalis toimunud auhinnagalal peapreemiaid kuues kategoorias ja selgitati

välja kõige konkurentsivõimelisemad ettevõtted 13 kategoorias.

Fortumo on 2007. aastal asutatud mobiilmaksete platvorm, mis tegutseb rohkem kui 60 riigis üle maailma. Fortumoga saab igaüks luua tulusaid mobiilseid makseteenuseid koheselt ja ilma käivitus- või igakuiste kuldeta.

ER

1 Nii Eesti kui ka Euroopa seisavad teelahkmel

Eesti aasta ettevõtte tiitliga pärjati Fortumo ja EMT

2 Toimetaja veerg

Eesti väljavaated on maailmamajanduse taustal head

Eesti on säilitanud oma koha konkurentsivõime edetabelis

3 Tiibeti usujuht dalai-laama külastas Eestit

Riigikogu valis presidendiks taas Toomas Hendrik Ilvese

Lühidalt

4 Koolilaste külastäik kultuuripealinna

Kirjanik Riina Kasser käis külas Hamburgi Eesti Koolil

5 Meenutusi Inglismaa eestlaste laste suvelaagrist

TeateTants tegi Eestile tiiru peale

Turistide arv Eestis lõi kõigi aegade rekordi

6 Sajandivanused Muhu rahvariided leidsid tee koju

Ülemere lauluisa – Roman Toi

Neitsitornist saab Tallinna vanalinna turismimagnet

7 Iga inimene on müsteerium...

Ülo Ignats in memoriam

Lühiuudiseid

8 Kuulutused ja teated

Pilk ette

Viimane veerg

Toimetaja veerg

Eesti Vabariigi 20. taassünniaasta-päeva pidude ja ürituste muljed on nüüdseks juba enam kui kuu aega laagerdunud ja hakkavad kohta sisse sätima ajaloo lehekülgedel. Suur rahvapidu – Vabaduse laul – tõi üle Eesti tuhandeid ja tuhandeid inimesi Tallinnasse lauluväljakule kokku. Muljeid ja arvamusi sellest üritusest oli mitmesuguseid – oli neid, kes jäid rahule, aga paljudele jättis see pidu mõru maitse suhu. Programm olevat võõrkeelne ja võõrapärane ega sütitanud isamaalisi tundeid – ei kõlanud laulukaare all piisavalt eesti heliloojate loodud laule ega esinenud armastatud muusikuid, kelle kaasalöömist eestlane ikka sedalaadi üritustelt ootab.

Käisin ka, ei oska eeskava kiita ega laita. Kuid üks asi hakkas silma küll – liiga kommertslik oli kogu atmosfäär. Õlletelgid, söögikohad, kaltsukaupmehed ja isegi kogumispensioni pähemäärijad. Olin Eesti taasiseseisvumisaegsete öölaulupidude ajal küll üsna väikseke, kuid ju ma ikka märkasin, et siis olid nende rahvakogunemiste meeleolud hoopis teised.

Ent olulisem, kui arutada selle üle, kas ja mis oleks võinud Vabaduse laulu puhul teisiti või paremini olla, on taasiseseisvumispäeva, 20. augusti mõte. See mõte on mäletada, ja selle eesmärgi täitis üritus suurepäraselt. Eks ju igaüks, kes sättis sammud lauluväljakule, mõtles kas või hetkeks sellele, mis põhjusel see pidu on korraldatud, kui keeruline on olnud tee Eesti omariikluse taastamiseks, kui kena, vaatamata igapäevamuredele, on elada vabal maal ja kui uhke tõsta taeva poole sinimustvalge lipp, ilma et keegi seda pahaks paneks.

Toimunu meenutamine ei mahu tihti peale igapäevatoimetuste vahele ära, seda enam tuleks hinnata neid kordi, kui on võimalus meenutada, mälestusi otsida, neid äratada. Suvel kohustusin ühe Eesti Raja lugejaga, kes tuli Saksamaalt, et oma ammust kodukohta Ida-Virumaal külastada ja tutvustada pojalegi isa lapseõlveradu. Ise käisin hiljaaegu emaga tema lapseõlveremaal Jänedal – oli samuti vajalik käik, sest neid mälestusi, mida ema mulle rääkis, on hea mäletada. Tihti, liiga tihti juhtub nii, et kui tekib huvi möödunu vastu, pole enam kelleltki järele uurida-küside. Ja nii rohtub osa väärtuslikust ajaloost niisamuti nagu rohtuvad pahatihti vanad talukohad, endisaegsed uhked mõisamajad ja armsad külakoolid. Mäletada on siiski kõige tähtsam.

Karin Aanja

UniCredit: Eesti väljavaated on maailmamajanduse taustal head

Tallinnas toimunud UniCredit Bank ja UniCredit Leasing Eesti filiaali äriseminaril hindasid majandusspetsialistid Eesti väljavaateid maailmamajandusest ähvardava languse taustal toimetaja paljulubavateks.

UniCredit Groupi Kesk- ja Ida-Euroopa pangandusanalüüsi osakonna juhi Fabio Mucci sõnul on Euroopas lähiajal oodata majanduse jahenemist, ent kardetud topeltlangust hetkel ei paista. "Ostujõu kasv ja Jaapani tööstustoodangu taastumine, mis mõjutab pakkumishelast soodsas suunas, muudavad topeltlanguse ebatõenäoliseks," rääkis Mucci. 2011. aasta esimeses pooles kogetud majanduskasv jääb teises pooles saavutamata, ent Eestilt võib oodata mõeldukat kasvu taas tuleval aastal, lisas Mucci.

Eurotsooni ühtsus oluline

Tartu Ülikooli rahvusvahelise ettevõtluse professor Urmas Varblane ütles Euroopa majandusest kõneledes, et ühtse raha põhimõtte tagamine on indikaatoriks palju tõsisemale teemale, nimelt Euroopa marginaliseerumisele maailmas. "Praegune olukord sarnaneb 1973. aastaga, mil II maailmasõja järgne Bretton Woodsi süsteem kokku kukkus," hoiatas Varblane, kelle meelest määravad lähiaastate sammud eurotsooni ühtsuse hoidmisel Euroopa tuleviku järgnevat 50 aastaks.

"Samme, mida Eesti astus eelmise kriisi ajal – maksukoormuse tõstmise ja riigieelarve kärpimine –, teevad paljud maailma riigid alles nüüd," märkis Varblane Eesti majandusest kõneledes. Tema sõnul soosib see ka Eesti ettevõtlust, andes riigile võimaluse edasist maksude tõstmist vältida ja teistest äritegevuse sihtkohtadest eristuda, ent sealjuures tuleb ettevõtjail olla aktiivne Eesti kui stabiilse majanduskeskkonnaga riigi tutvustamisel maailmas.

Mucci meenutas eelmise aasta UniCredit Bank ja UniCredit Leasing Eesti filiaali äriseminaril püstitatud teooriat, et euro mõju Eesti majandusele väljendub eelkõige eurotsooniga liitumise protsessi kaudu. "Pole kahtlust, et protsess, mille käigus Eesti oli sunnitud tegelema eelarve tasakaalu

Tartu Ülikooli rahvusvahelise ettevõtluse professor Urmas Varblane.

Eesti majandusnäitajate pärast kurta ei saa

● Esialgsel hinnangul kasvas Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) 2011. aasta II kvartalis eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes 8,4%, teatas statistikaamet. Võrreldes I kvartaliga kasvas seoselt ja tööpäevade arvuga korrigeeritud SKP 1,8%. Jätkuvalt mõjutab SKP kasvu kõige enam töötleva tööstuse lisandväärtuse kiire kasv. Samal ajal selle tegevusala lisandväärtuse kasvu tempo aeglustus ning panus SKP kasvu vähenes.

● Aastases võrdluses olid juunis Euroopa Liidus suurima tööstustoodangu kasvuga Balti riikide tööstused. Teistest mäekõrguselt oli üle toodangu kasv Eestis. Eu-

rostati andmetel kasvas tööstustoodang juunis võrreldes eelmise aasta juuniga 13 Euroopa Liidu riigis ja langes kaheksas. Suurim tõus registreeriti Eestis, kus oli aastane kasv 23,7%. Eestile järgnesid Läti (kasv 15,2%) ja Leedu (kasv 10,3%).

● Rahandusministeeriumi andmetel laekus seitsme kuuga riigieelarvesse tuludid 3,6 miljardit eurot ehk 62,4 protsenti planeeritud. Kuludid tehti 3,5 miljardit eurot ehk 56,8 protsenti kavandatud. Juuli lõpuks kogunes tulusid peamiselt tänu kasvuhooaegaste heitmekvootide müügitulu laekumisele 13,1 protsenti rohkem kui eelmisel aastal samal ajal.

lu hoidmise ja maksude tõstmisega, on põhjuseks Eesti tugevale krediidireitingule tänasel päeval," kinnitas Varblane.

Oodata liisingumahtude kasvu

UniCredit Leasingi äristrateegia ja -uuringute juht Marco Wallner ütles Kesk- ja Ida-Euroopa liisinguturgu kommenteerides, et järgnevatel aastatel oodatakse kindlat kasvu liisingumahtudes. Sealjuures tõi Wallner

eraldi välja kasvavat huvi taastuvenergiaga seotud lahenduste finantseerimise vastu.

UniCredit Bank Eesti filiaali korraldatud äriseminar toimub kolmandat aastat järjest. Filiaali juhi Taavi Lauri sõnul on seminar ellu kutsutud selleks, et pakkuda oma klientidele ja koostööpartneritele platvormi mõttevahetuseks majandusvaldkonna strateegide ning spetsialistidega.

ER

Eesti on säilitanud oma koha konkurentsivõime edetabelis

Maailma Majandusfoorumi (World Economic Forum) riikide globaalse konkurentsivõime raportis on Eesti sel aastal suutnud säilitada oma 33. kohta 142 riigi seas. Liidrina püsib jätkuvalt Šveits, teiseks on tõusnud oma paindliku ja pikavaatelise majanduspoliitika najal Singapur ja kolmandal kohal on Rootsi.

Eesti Arengufondi majanduseksperdi Heido Vitsuri arvates on positiivne, et konkurentsivõime hinnangu aluseks olevate tegurite loikes on Eesti seis paranenud seni nõrgimaks kohaks olevate tegurite arvatuses – äri arengutaseme ja eriti innovatsiooni- ja arengutaseme poolest. Seda on soodustanud näiteks ettevõtete teadus- ja arendustegevuse investeringute ning patenteerimise kasv.

Murettekitavana selgub raportist, et Eesti ettevõtjatele on tulevikku vaatavalt suurimaks probleemiks saanud sobivate oskuste-teadmistega tööjõu kättesaadavus, seda samas ül-

TASUB TEADA

● WEF avaldab riikide konkurentsivõime pingerida 32. korda. Raport on maailmas omataoliste seas üks esinduslikumaid, hõlmates kokku 142 riiki. Raporti ja pingerea metoodika tugineb majandusteadlaste Jeffrey Sachsi ja Michael Porteri (USA) konkurentsivõime käsitlusele.

dise jätkuva kõrge tööpuuduse tingimustes. Märkimisväärne on seejuures ettevõtjate osatähtsuse kasv, kes vajaliku tööjõu leidmist suurimaks konkurentsivõime takistuseks peavad – eelmise aasta 12%-lt tänava 20%-ni.

Eesti on jõudnud sellisele arengutasemele, kust edasiliikumisel hakkab inimkapital ja innovaatilisus omandama suurimat kaalu. "Võime tunda

küll teatavat rahulolu selle üle, et oleme liikunud edasi keerukama ja innovaatilisema äritegevuse suunas," lisas Vitsur. "Kuid samas peame mõistma, et raskused kvalifitseeritud tööjõuga võivad siin kujuneda lähiaastatel ületamatuks takistuseks meie jätkuvalle edenemisele ning halvemal juhul meie koostööle innovaatiliste Põhjamaadega."

Lähinaabritest tasub tähele panna Soome edenemist globaalses pingereas. Soome on teinud üldiselt üsna staatilisena püsivas esikümnes kiire hüppe seitsmendalt kohalt neljandaks. See on tulnud eelkõige seniste tugevuste – inimkapitali, hariduse taseme ja tehnoloogilise küpsuse – alal jätkuvate edusammude baasil.

Balti riikide hulgas hoiab esikohata jätkuvalt Eesti, seljatades 44. ja 64. kohal olevad Leedu ja Läti. Samas Leedu on järjekindlalt ülespoole liikumas ning Läti on suutnud langemise peatada.

ER

EESTI RADA

Eesti Rada

Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis häälekandja
Vanim väliseesti väljaanne
Asutatud 1945. aastal

Peatoimetaja/Chefredakteur: Karin Aanja	Tellimine/Abonnement: Aastatellimus Euroopas 25 EUR
Vastutav toimetaja Saksamaal/ Verantwortlicher Redakteur Deutschland: Maie Kisis-Vainumäe	Väljaspool Euroopat 28 EUR
Kaastöötaja/Mitarbeiter: Meeli Bagger	Tudengitele 15 EUR

**Toimetus Saksamaal/
Redaktion Deutschland:**
EESTI RADA
Maie Kisis-Vainumäe
In der Gracht 10
D-51105 Köln
tel: 0221/83 47 03
faks: 0221/830 31 03
e-mail: EestiRada@yahoo.de

**Toimetus Eestis/
Redaktion Estland:**
Karin Aanja
Sõle 25B/2-16, 10614 Tallinn
tel: (+372) 53 929 684
Trükikoda: Bookmill, Tartu

Kirjasaatjad:
Kristol Neitsov-Mauer / Hofheim
Laura ja Leili Rummel / Wuppertal
Piret Suidt / München
Ave Vals / Hamburg

Eesti Raja konto:
Estonische Volksgemeinschaft
in der BRD
EESTI RADA Deutsche Bank,
Hamburg BLZ: 20070024
Konto nr 440011504
IBAN:
DE64200700240440011504
BIC/SWIFT: DEUTDEDBHAM

**Kuulutused, reklaam/
Anzeigen, Reklame:**
1,00 EUR/cm²
alates 50 cm² – 0,80 EUR/cm²
alates 100 cm² – 0,70 EUR/cm²
alates 200 cm² – 0,60 EUR/cm²
üle 300 cm² – 0,50 EUR/cm²

Leinakuulutused:
Kahe veeru laiuselt:
1 cm kahel veerul – 5 EUR

Toimetus jätab endale õiguse toimetada ja lühendada kaastõid ning kirju nende selguse huvides. Avaldatud artiklite sisu eest vastutavad allkirjutatud.

Koolilaste külaskäik kultuuripealinna

Mäletan hästi, kuidas ma esimest korda Tallinnas käisin. Olin siis juba koolilaps, aga reis Lõuna-Eesti väikelinnast pealinna oli tol ajal, üle kolmekümne aasta tagasi, minu ettekujutuses suur ettevõtmine, jah, tõeline reis. Sõitsime "Tšaikaga", rongiga, mis tuli Minskist ja viis meid otsejoones pealinna.

Selle aasta suvel sõitsin koos oma lastega, just seda aastatetagust Tallinnas-käiku meenutades, taas linna, mis on sellel aastal hoopis teistsugune ja eriline – Euroopa kultuuripealinn. Meil, kes me elame Eestist eemal, pole olnud võimalik jälgida Tallinna kujunemist kultuuripealinnaks. Meil kõigil on olemas oma ettekujutus elust selles väga kiiresti arenevas ja muutuvus linnas. Kuidas näevad seda linna aga meie lapsed, kelle jaoks võiks Tallinn olla üks kohtadest, mida tulevikus seostada oma juurtega? Seda saame küsida nende käest, kes 5. kuni 7. augustini Müncheni Eesti Kooli haridus- ja kultuuriprojekti raames kultuuripealinnas toimuvaga tutvumas käisid.

Kolme päeva jooksul osalesid Hollandi, Hamburgi, Berliini ja Müncheni eesti koolide lapsed koos vanematega mitmekesises eesti ajalugu ja kultuuri tutvustavas programmis. Esimesel päeval tutvuti Eesti Vabaõhumuuseumis eesti talupoja eluoluga, õpiti Kuie kooli muuseumitunnis talutöid tegema ja traditsioonilisi mängu. Ilm oli ilus ja muuseumialal liikudes said lapsed ettekujutuse talupoja tööddest ja tegemistest erinevaid taluhooneis, nägid vana koolimaja ning said käega katsuda tuulikut. Teisel päeval kohtusid lapsed linna eri paigus armastatud lastekirjanike Aino Perviku, Piret Raua, Lehte Hainsalu ja Andrus Kivirähkiga. Räägiti kirjanike lapsepõlvest Tallinnas, uutest raamatutest ja Lehte Hainsalu, kes ei ole Tallinnast pärit, meenutas aegu, mil ka tema sagedamini pealinnas käis. Piret Raud näitas oma lapsepõlveradu, puid, kuhu sai peitu pügeda ja möödakäijaid jälgida. Aino Per-

Lastekirjanik Aino Pervik lastega Harjumäel.

Fotod: Piret Suidt

Rocca al Mare vabaõhumuuseumis tutvuti vanade talutöödega.

Kirjanik Andrus Kivirähk Põhuteatri kohvikus lastele autogramme jagamas.

Eesti kunstimuuseumis sai oma silmaga näha eesti kunsti klassikat.

vik rääkis loo sellest, kuidas ta lapsena hambaarsti juures käis ja kuidas kogu see lugu on seotud banaanidega. Lehte Hainsalu luges oma luuletusi ja meenutas ühte juhtumit, mida ta on luuletades justkui ette näinud. Andrus Kivirähk vestles lastega Põhuteatri väliskohvikus. Temal palusid lapsed jutustada uuest Lotte-filmist ja nii teadsime me jube enne filmi esi-

linastust, mis meie lemmikutega kolmandas kauaoodatud koguperefilmis juhtub. See oli ehk ka väikeseks lohutuseks neile, kes pidid Eestist ära sõitma filmi nägemata.

Kolmas päev möödus KUMU kunstimuuseumis. Lastele toimus kaks muuseumitundi, koos vanematega tutvusid suuremad lapsed ka välisnäituste ja püsiekspositsiooniga. Eri-

ti suurt elevust tekitas rahvusvaheline meediakunsti näitus "gateways. Kunst ja võrgustunud kultuur".

Suur tänu kultuuripealinna programmis osalenud laste emadele ja isadele. Küll oleks tore teada, mis ligi kolmekümnele projekti tegevustes osalenud lapsele sellest käigust meelde jäi ja mis neile kultuuripealinnas silma torkas. Sellest räägime meie

kooliaasta alguses ja ehk ka järgmisel suvel, siis juba neljandat korda ühes Eestimaa nurgas kokku saades.

Meie projekti toetasid ühing EÜSL, kultuuriministeerium ning haridus- ja teadusministeerium Eesti Instituudi vahendusel.

Piret Suidt

Müncheni Eesti kooli ja Müncheni Euroopa kooli õpetaja

"Lotte ja kuukivi saladus"

Alates 26. augustist jookseb Eesti kinodes uus kodumaine koguperemultikas "Lotte ja kuukivi saladus". Filmi üks režissöör Janno Põldma räägib, kus ja kellega Lotte seekord seikleb.

Mille poolest kuukivi erineb tavalisest kivist?

Kokku oli kolm kuukivi ja igaüks neist toimib erinevalt. Klausis käes olev kuukivi muutub täiskuu ajal soojaks. Fredi käes olev kuukivi kiirgab täiskuu ajal energiat ja paneb taimed kiiresti kasvama väga suurteks. Ville poolt pingviinidele antud kuukivi hakkas täiskuu ajal tugevasti helenema.

Kuukivi viib mõtted paratamatult taevasse, kas Lotte ja Bruno seiklevad seekord ka kosmoses, Kuul või erinevatel planeetidel?

Selles filmis toimuvad kõik seiklused siiski Maa peal. Ja Bruno jääb seekord Leitudajateküllä Lottet ootama. Lotte seikleb koos vana rännukoer Klausiga.

Teame juba, et Lottel on uus sõber, kolmekõrvaline kuujänne Tik. Milliseid põnevaid uusi tegelasi veel oodata on?

Uusi tegelasi on selles filmis palju. Näiteks Klausis vana sõber koer Fredi,

Lotte uus sõber kuujänne Tik on ka juba poodides müügil. Foto: Monton

kes on tantsuõpetaja. Või teine Klausis vana sõber koer Ville, kes armastab kogu aeg magada. Või lehm Benita, kes on kergejõustikutreener ja tahab vägisi kõigest sportlasi teha. Või näiteks siga Voldemar, kes on innukas vihmatilkade koguja.

Millal valmib "Lotte ja kuukivi saladuse" DVD?

DVD tuleb müüki arvatavasti selle aasta jõulude ajal. Raamat valmib ka kindlasti, aga arvatavasti mitte enne kui 2012. aastal.

allikas: Delfi Täheke

Kirjanik Riina Kasser käis külas Hamburgi Eesti Koolil

Lastekirjanik Riina Kasser käis Hamburgi lastel külas augusti-kuu viimasel laupäeval.

Lapsed olid suures ootusärevuses, istudes hubases ruumis pehmete mattide peal. Juhataja Ave Vals tutvustas Riinat lastele ja küsis, et mis nad arvavad, kust on kirjanik neile külla tulnud. Loomulikult oskasid lapsed ütelda, et Eestist! Riina oli lastele kosti kaasa toonud – ikka kõige magusamaid komme Kalevi sortimendist.

Riina tutvustas lastele ja ka vanematele kõigepealt oma uusimat raamatut "Lenni ja Tallinn". Autor luges raamatust ette kõige huvitavamaid kohti Tallinnast ja näitas raamatust pilte. Raamat on väga huvitav. Kes tahtis, sai selle koju osta.

Kirjanikul olid kaasas ka tema kolm eelnevat raamatut – "Kummaline kuu", "Unistuste aed" ning "Väike seebimullipuhuja". Lastele meeldis nimi Väike Seebimullipuhuja ning laste valikul luges jutu ette õpetaja Ülle Röber.

Kohtumine kirjanikuga meeldis lastele väga ja loodame, et tema raamatud innustavad meie lapsi rohkem eesti keeles lugema! **Ave Vals**

Raamatu peategelane on varblane Lenni, kes pajatab lugusid Tallinna vaatamisväärsustest. Ta alustab Toompea linnuse rajamisest ja jõuab Vabadussõja võidusamba püstitamiseni. Raamatus on pisut ajalugu ja legende, pisut tänapäeva ja huumorit. Iga loo juurest on võimalik otsida Lennit, kes lugu jutustab, kusjuures alati ei olegi otsimine nii lihtne. Tekste ilmestavad tõetruud, ent lastepäraselt romantilises laadis

suured pildid, mille autor on Ave Teeäär. Koos raamatuga anti välja ka värviraamat. Tegemist on Tallinna raamatu illustreerimise värvi- ja mustvalge kontuuridega.

Praeguseks on "Lenni ja Tallinn" ilmunud ka inglise- ja venekeelsena. Olemas on ka tõlke soome ja hispaania keelde. Plaanis on raamat ka saksa keelde tõlkida.

Raamatut saab osta aadressilt www.oska.ee **ER**

Eesti on õpetajate palkade poolest viimaste seas

34 riiki ühendava OECD teatel on Eesti õpetajate palkade arvestuses viimaste seas, jäädes maha näiteks nii Tšiilist kui ka Mehhikost.

Võrreldes 15aastase tööstaažiga õpetaja palka ning SKTd elaniku kohta, edestab Eesti vaid Ungarit, Slovakkia ja Indoneesiat.

Samuti märkis OECD septembri alguses avaldatud mahukas analüüsis, et rahasummadena vaadates on õpetajate palgad riikide võrdluses väga erinevad.

Luksemburgis saab 15aastase tööstaažiga õpetaja palka üle 100 000 dollari ning Saksamaal, Iirimaa ja Hollandis üle 60 000 dollari aastas.

Pingerea viimased, näiteks Eestile järgnevad Ungari, Slovakkia ja Indoneesia maksavad aga õpetajatele alla 15 000 dollari aastas.

Võrreldes palganumbrit õpetamisele kuluva ajaga, on Eesti samu-

Õpetajate palk Eestis

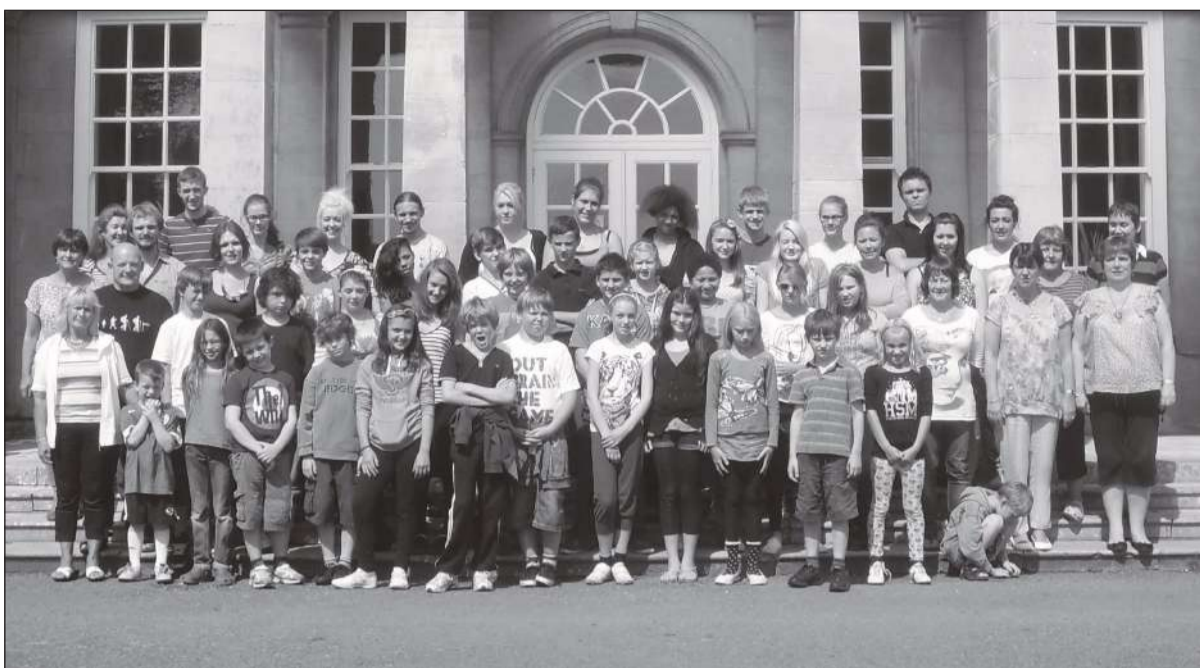
- noorempedagoogil 608,18 eurot
- pedagoogil 644,04 eurot
- vanempedagoogil 736,07 eurot
- pedagoog-metoodikul 888,88 eurot

ti viimaste seas. Vaid Eestis, Tšiilis, Ungaris, Indoneesias, Mehhikos ja Slovakkias jääb see summa alla 30 dollari.

Samas tõi OECD välja, et alates 2000. aastast on Eestis õpetajate palgad kõige enam kasvanud.

Haridusministeerium rõhutas uuringut kommenteerides, et soovib koostöös kohalike omavalitsustega leida kokkuhoiuvõimalusi, et tõsta kvalifitseeritud õpetaja palka märkavalt.

ER

Inglismaa eestlaste laste suvelaagris osalejad.

Meenutusi Inglismaa eestlaste laste suvelaagrist ja rahvapeost

14.–20. augustini toimus Inglismaal Catthorpe Manoris järjekordne Inglismaa eesti laste laager. Laagril on seljataga aukarust äratav ajalugu – Inglismaal elavad eestlased on seda korraldanud nüüdseks juba 62 aastat.

Paljust, kes on üles kasvanud ise aastaid laagris osaledes, on tänaseks saanud kasvatajad, kes ikka veel suure rõõmu ja entusiasmiga üritusi korraldavad ja neis kaasa löövad. Laager ühendab rõõmsa koosolemise eesti keele ja kultuuri õppimisega, osavõtjaid on igas vanuses.

Traditsiooni kohaselt lõppes ka tänavune laager suure rahvapeoga, mis sel aastal oli ühtlasi pühendatud Eesti Vabariigi taasiseseisvuse 20. aastapäevale. Eeskavas olid laste õpitud pillilood, luuletused, Eesti laulud ja rahvatantsud. Külalisesinejaiks oli seekord Haaslava meeskoori toppelkvartett Kalev Lindali juhatusel. Kui jõuti lauluni “Ärkamise aeg”, ühinesid ka Euroopa Eestlaste Koori ja Londoni Eesti segakoori liikmed, kes peole tulnud olid. Meeleolukas koostumine, laul ja tants lõppes alles hilistel öötundidel.

Saksamaal elavatest eesti lastest osales lastelaagris Leila Rummel.

Tema värvikamaid muljeid:

● “Lendasin Inglismaale. Toomas Ojasoo tuli mulle Birminghami lennujaama vastu. Ronisin tema autosse, kindla aramisega ette kõrvalistele, paremale poole. Enda ees olevat rooli ma ei märganudki, kuni Toomas ütles, et las tema juhivad seekord ikka ise. Inglismaal on ju vasakpoolne liiklus ja autodel rool paremal pool, olin roolinud juhiistmele. Vaatasin teel vastutulevaid autosid ja mulle jäi mulje, et seal, kus minu teada peaks istuma juht, ei olegi kedagi!”

● “Kuigi olen koolis päris palju inglise keelt õppinud, ei saanud ma teiste laagrilaste jutust esimestel päevadel mitte kui midagi aru. Nad rääkisid väga kiiresti ja kohati nii tugevat slängi, et isegi sõnu oli võimatu eristada. Lõpuks hakkasin siiski aru saama ja siis ei tulnud meie juttudel enam lõppu...”

● “Hommikusoõgiks pakuti praevorsti, ube, härjasilma ja praetud sinki. Minu jaoks oli see pigem ühe korraliku lõunasöögi menüü, mis varahommikul liiast.”

● “Meie päevakava oli väga tihe. Iga päev olid inglise keele, eesti keele, kunsti-, muusika- ja tantsutunnid. Mängisime mängu, käisime ujumas, ostisime kommipoest komme. Õppisime palju eesti laule ja tantsu. Mulle meeldisid lauludest kõige rohkem “Ärkamise aeg” ja tantsudest “Oige ja vasemba”.”

● “Et väljas sadas vihma, aga laagerituld ei saanud õhtul ometi ära jätta, tehti söögisaalis taskulampidest ja puuhalgudest põrandale “löke”. Istusime selle ümber ja laulsime inglise ja eesti keeles.”

● “Laagrikaaslased Inglismaalt tunduvad mulle väga avatud, lõbusad, vabameelsed ja sõbralikud. Kasvatatajad on väga vahvad. Nad mõtlesid üha uusi mängu välja ja tegelesid meiega hommikust õhtuni.”

Tahaksime siinkohal tänada kõiki organiseerijaid Inglismaal, tänu kellele see tore nädal teoks sai. Erilised tänud Reet Järvikule ja Toomas Ojasoo. Laager ja rahvapidu toimuvad ka järgmisel aastal – osalejad on oodatud!

Laura Rummel, Leila Rummel

Kaader teatantsust 25. augustil.

TeateTants tegi Eestile tiiru peale

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamusika Selts korraldas 20.–28. augustil suuremahulise tantsuprojekti TeateTants 2011, mille käigus läbiti tantsides 1000 km Eestimaa maanteid. Tantsumaratoniil osales üle 6000 rahvatantsija.

Teatantsu projektijuht Eero Kiipli selgitas ürituse ideed: “Nii nagu vöökirjad või muusika, on ka tants väljendusvahend, mida ei saa ega polegi vaja üks ühele tõlkida. Võib öelda, et tants on nagu luule, kus sõnade vahele mahub midagi hoopis suuremat. Vöökirjadesse põimitud kujundid loovad enda ümber ruumi. Kujundite ning neid ümbritseva ruumi ühisest mängust tekib rütm, mis moodustabki mustri. Tantsusammudega on samuti, ühine rütm loob tantsijate vahel positiivseid emotsioone, üksteisemõistmist ja usaldust.”

Teatants on osa Euroopa Kultuuripealinn Tallinn 2011 projektist. Teatantsu eesmärk oli läbida lakkamatult tantsides ja musitseerides 15 maakonda ning ühendada sel moel Eesti rahvas. Sellega soovisid ürituse korraldajad populariseerida rahvatantsu ja -muusikat ning motiveerida tantsijaid, muusikuid ja õpetajaid tegelema rahvakultuuriga.

Kuidas TeateTants käib? Korraga tantsib maanteel 1–2 paari, kes jõukohase teekonna läbides annavad teatepulga üle järgmistele tantsija-

tele. Üks 6–8 paariline tantsurühm läbib 4–5 kilomeetrit ning nende ülesanne on jaotada see 100–150meetristeks lõikudeks. Tantsitakse lakkamatult ehk 24 tundi ööpäevas, see tähendab, et ühe rühma lõpetamisel alustab kohe teine rühm. Keskmiseks liikumise kiiruseks on arvestatud 5,5 km/h. Teekonnal on plaanitud teha 15 minutit liikumispause, tantsides sel ajal kohapeal. Pausid on arvestatud keskmise liikumiskiiruse sisse. Tantsijaid saadab nn muusikaauto, mille taga tantsijad liiguvad.

Osalejate-kaasaelajate elamused olid väga positiivsed. Ühe pealtvaataja kommentaar: “Saatsin tantsijaid Alavere teeristi lähedal. See oli super-elamus. Sellist Eestit me tõesti tahtsime! Nii palju ühtekuuluvustunnet! Selline rõõm lausa jalgades – karglesin oma 80 aastaga ikka ka tantsijate sabas kaasa. Virisejatele seda, et liiklus on hästi korraldatud. Vaatajaid ja kaasa elama tulnud oli päris palju. Ometi üks võimalus korraks unustada kõik mured ja näidata ilusaid rahvarõivaid. Ja kanda seda rõõmu läbi Eestimaa... Tuhat tänu, tegijad!”

Raekoja platsil, kust teatants lõppes, ühinesid tantsijate ketiga ka pealtvaatajad. Korraldajate kinnitusel läks ettevõtmine hiilgavalt korda ja tõestas, et tants ühendab inimesi samamoodi kui laul.

ER

Turistide arv Eestis lõi kõigi aegade rekordi

Eesti majutusettevõtetes peatus statistikaameti andmetel tänavu I poolaastal kokku ligi 1,2 miljonit sise- ja välis turisti, mis on 15% enam võrreldes möödunud aasta sama perioodiga ning ühtlasi läbi aegade parim poolaastatulemus. Sise- ja välis turistid kokku veetsid Eesti majutusettevõtetes I poolaastal 2,3 miljonit ööd.

Eesti majutusasutustes peatus tänavu I poolaastal ligi 800 000 välis turisti, mis on 17% enam võrreldes möödunud aastaga.

Statistikaameti andmetel saabus tänavu esimese kuue kuu vältel kõige enam turiste Eestisse Soomest, Venemaalt ja Saksamaalt. Absoluutarvudes kasvas kõige rohkem turism Venemaalt. Protsentuaalselt näitas veelgi suuremat kasvu turism Suurbritanniast, Itaaliast, Hispaaniast ja Hollandist, mida mõjutas oluliselt uute lennuühenduste avamine.

EASi turismiarenduskeskuse juhi Tarmo Mutso hinnangul on turistide arvu kasvu mootoriks uute transpordühenduste loomine Euroopaga.

● Tallinna väliskülalistajate uuringu järgi hindavad väliskülalastajad üldmuljet Tallinna reisist 8,5 pallile 10st. Külalastajate hinnangul Tallinna vaatamisväärsustele, rikkale kultuurilule ja restoranidele on kõrged, niisamuti kiidetakse sõbralikke ja külalishahkeid inimesi.

Samuti on Mutso sõnul Eesti tuntust turismisihthohana suurendanud Tallinna kui Euroopa kultuuripealinna staatus, rohked kultuuriüritused ning Eesti ettevõtjate, riigi, kohalike omavalitsuste ja EASi aastatepikkune koostöö turismiteenuste arendamisel ja Eesti tutvustamisel erinevatel sihtturgudel.

Turistide arvukuse kasv näitab Mutso hinnangul ilmekalt Eesti kui sihtkoha tutvustamise vajadust. “Eesti on väike riik ja meile on oluline iga riiki saabunud turist, nagu ka see, et ta lahkuks siit positiivse kogemusega, mida jagab oma koduriigis,” lisas Mutso.

EAS

SPORT

Daegu MM tõi eestlastele kaks edukat kohta

Kettaheitja Gerd Kanter võitis 2011. aasta kergejõustiku maailmameistrivõistlustel Daegus hõbemedali tulemusega 66 meetrit ja 95 sentimeetrit. Kultuuriminister Rein Lang tegi ettepaneku eraldada Kanterile preemiaks 19 174 ning tema treenerile Vesteinn Hafsteinssonile 9587 eurot. Väga südika võistluse tegi Märt Israel, kellele viiendas voorus heidetud 65 meetrit ja 20 sentimeetrit tähendas MMil neljandat kohta.

FISI otsus: Veerpalu kasutas dopingut

Rahvusvahelise Suusaliidu (FIS) dopingukomisjon langetas Andrus Veerpalu apellatsiooniosas lõpliku otsuse, mis jättis jõesse positiivseks osutunud dopingutesti tulemused. Veerpalu andmete juures on nüüd märgitud tema staatuse juurde punasega “Keelatud”, mis tähendab, et FISi silmis on tegemist dopingupatuse sportlasega ning tema võistlemine pole lubatud. Veerpalu on FISi otsuse vaidlustanud ja kavatab selle edasi kaevata spordi-arbitraaži kohtusse.

ER

Sajandivanused Muhu rahvariided leidsid tee koju

Eesti rahvarietega on meist kokku puutunud igaüks: kas neid ise pidulikel sündmustel kandes või imetledes nende mitmekesisust ja ilu laulupidudel või muudel üritustel. Aga mida teha siis, kui sinu juurde tulevad nagu imevael imeilusad Muhu rahvarõivad aastast 1903?

Baden-Württembergi Liidumaal, kus elan, toimub hea informatsiooni vahetus ning koostöö baltisakslastega ja nii jõudsidki 2009. aasta alul minu ni keerulisi teid pidi, läbi kolme kontakti Muhu rahvariided. Rahvariiete komplekt koosnes seitsmest esemest: lootsik/tanu, pluus, vest, seelik, põll, sukad ja pätud. Saatjaks oli vanaproua Hiltrud Saekel Münchenist.

Meie esimeses telefonivestluses sain teada, et need rahvariided on tema vanatädi (baltisakslane) kingituseks külaelanikelt, kui ta aastal 1903 või 1905 abiellus. Need riided võttis ta kaasa, kui lahkus Eestist, ja need riided elasid üle kolmised, sõjakeerised, pommitamised jne. Ühesõnaga on see komplekt reliikvia, väga kallis mälestus.

Kui postipaki kätte sain, proovisin kohe, kantuna naiselikust uudishimust, seelikut ja pluusi selga. Sobis suurepäraselt. Aga siis tekkis minus väike kõhedustunne. Esialgsete hinnangute järgi, arvestades õmblustööde tehnikat, kinnituste viisi jne pidid need rahariided olema valmistatud enne II maailmasõda, kuigi olid hoidud ja heas seisukorras. Ja miks ei olnud seelik helekollane nagu tavaliselt Muhu riiete puhul?

Uudishimu tiivustas. Ei jäänud muud üle kui proua Saekelit veel kord telefonitsi intervjuerida ja internetis uurida.

Rohkem kui saja aasta vanune Muhu rahvariiete komplekt on nüüd vaatamiseks välja pandud Muhu Muuseumis. Foto: Meeli Bagger

Muhu rahvarõivad, mida hoole ja armastusega, trotsides ajaloo keerdkäike, kolme põlvkonna jooksul käest kätte edasi anti, on lõpuks leidnud tee koju tagasi.

Muhu saarel arenesid rahvarõivad kiiresti edasi: 1870. aastail vahetus terve rõivakomplekt. Varasemat kurrutatud mustapõhjalist ümbrikut asendas oranži põhitooni pikitriibuline seelik, mis 20. sajandil muutus järjest heledamaks: Esimese maailmasõja ajal munarebukollane, 1930. aastail sidrunkollane. Muhu rõivaste iseloomulik männamotiividega geomeetiline ornament asendus algul geomeetriste-aimeliste segakirjadega, seejärel naturalistliku lillkirjaga (ERM).

Telefonikõnes proua Saekeliga sain teada, et need riided sai tema vanatädi (baltisakslane) kingituseks külaelanikelt, kui ta aastal 1903 või 1905 abiellus. Need riided võttis ta kaasa, kui lahkus Eestist, ja need riided elasid üle kolmised, sõjakeerised, pommitamised jne. Ühesõnaga on see komplekt reliikvia, väga kallis mälestus.

Kulus kaks aastat, enne kui tulid ideele, kuigi südametunnistus kogu aeg vaevas, et selline rariteetne ja imeilus rahvarõivakomplekt peab tagasi jõudma sinna, kust alustas oma teed. Nimelt Muhu saarele.

Selle aasta kevadel leidsin internetis, et Muhu saarel asub ka üks muuseum – Muhu Muuseum. Astusin kontakti sealse juhatajaga, proua Lea Kuldsepa ning kirjeldasin oma muret. Väga kena ja südamliku kirjavahetuse tulemusena postitasin siidipaberisse pakitud rahvariided suure karbi sees Muhumaa poole teele. Proua Kuldsepa vastus 22.06.11: “Oleme tänane, 22. juunil, üks päev enne Või-

dupüha tõeliselt õnnelikud ja tänulikud, sest saime Teie saadetise kätte. Nii mina kui ka meie ajaloolasest asjatundja, muuseumi teadur-varahoidja Eda Maripuu imetlesime neid riideid ja näiteks selliseid papusid meil enne muuseumis polnud. See on tõesti eriline kingitus”.

Vahepeal informeerisin proua Saekelit oma otsusest ja palusin veelgi lähemat teavet rahvariiete ajaloo kohta. See osutus aga üsna keeruliseks.

Tänaseks on teada, et riiete esialgne omanik oli Ilse Favre, sündinud von Hoerschelmann (tikutud initialsiaalid pätudel I ja F), kes need riided pulmatingiks sai ja kes hiljem Šveitsis elas. Proua Hoerschelmann pärandas need rahvariided oma tütrele, Rotraud Ehrenzellerile, kes on praegu 94aastane ja elab Sao Paulos Brasiilias. Edasi jõudsid riided õetütart Hiltrud Saekeli valdusse, kes neid Münchenis meelsasti kandis.

Mõningad küsimused on veel lahitud, aga kindel on see, et fantastilised Muhu rahvarõivad, mida hoole ja armastusega, trotsides ajaloo keerdkäike, kolme põlvkonna jooksul käest kätte edasi anti, on nüüd lõpuks leidnud tee koju tagasi.

Kui ma selle aasta juuli keskpaigas Muhu muuseumis oma silmaga asja kaemas käisin, võisin veenduda, et inimesed, kelle kätte väärtuslik leid usaldatud on, sellega kenasti ümber käivad ning et rahvarõivakomplekt uuel näitusel “Muhu ja mood” auväärse koha leidnud on.

Meeli Bagger

Ülemere lauluisa – Roman Toi

Maestro Roman Toi.

18. juunil tähistas helilooja, organist ja koorijuht professor Roman Toi Torontos oma 95. sünnipäeva. 8. juulil andis peapiiskop Andres Põder Tallinna piiskoplikus toomkirikus talle üle EELK elutööpreemia.

Maestro Roman Toi on muretsenud eesti algupärase koraalilaulu vähesuse pärast, mistõttu algatas ta 2007. aastal uute kirikulaulude konkursi. Üleskutse peale laekus 107 tööd. 8. juulil esitleti toomkirikus kogumikku “Uued kirikulaulud”, milles konkursi võidu- ning äramärigitud tööd reas. Toi austamistseremonial sai kuulata tema orelipalu ning toimus ka helilooja loomingut sisaldava CD esitus.

10. juulil osales Viljandi linna aukodanik Roman Toi Viljandis Pauluse koguduse õpetaja Mart Salumäe lahkumistsermonil. Õpetaja Salumäe jätkab sügisest teenimist Toronto Peetri koguduses, kus Toi on üle 30 aasta organist olnud.

Roman Toi lõpetas Jakob Westholmi Gümnaasiumi järel Tallin-

na Konservatooriumi, aspirantuuri Tondi Sõjakoolis ning alustas õpinguid Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas, mis sõja algul katkesid, ning mille lõpetas paguluses.

Toi lahkus 1944. aastal Saksamaale, alates 1950. aastast elab ta Kanadas, kust temast sai koorijuht ja dirigent. Ta on Toronto konservatooriumi õppejõud, juhatanud Toronto Eesti Meeskoori ja segakoori “Estonia”. Toi on Eesti Muusikaakadeemia audoktor. 1969. aastal oli ta Toronto juubelilaulupeo üldjuht. Ta on loonud vokaalteoseid, ka orkestri- ja kammermuusikat. Roman Toi oli Tallinna 1990. aasta üldlaulupeo aujuht.

Toi, kes on alati pooldanud kahe kiriku ühinemist, oli ka ühise lauluraamatu komisjoni liige. Kiriku Laulu- ja Palveraamatut nimetab ta kõige suuremaks koostöökodu ja Välis-Eesti kiriku vahel. 2007. aastal ilmus Toil mahukas mälestusteraamat “Kaunimad laulud pühendan sulle”.

Eesti Kiriku põhjal Kristel Neitsov-Mauer

Tallinna toomkool alustas taas õppetööd

Tallinna piiskoplikus toomkirikus allkirjastati 16. augustil leping Tallinna toomkooli taasavamise ettevalmistamiseks.

Lepingu allkirjastasid peapiiskop Andres Põder, Toomkoguduse õpetaja Urmas Viilma, Vanalinna hariduskolleeiumi direktress Kersti Nigesen ja Miikaeli Ühenduse tegevdirektor Ingrid Meister, teatasid ELK Konsistoorium ja EELK Tallinna Piiskoplik Toomkogudus.

Juba selle aasta 1. septembril alustas õppetööd toomkooli 1. klass 27 õpilasega. Sel aastal algab koolitöö Püha Miikaeli kooli alluvuses ja

tihedas koostöös Vanalinna hariduskolleeiumiga.

Iseseisva Tallinna toomkooli taasavamise järel jätkub kristlikele väärtustele rajanev õppe- ja kasvatustöö juba kiriklikus toomkoolis. Kooli taasasutajateks ja omanikeks saavad EELK Konsistoorium ja EELK Tallinna Piiskoplik Toomkogudus.

Keskajal asutati toomkoolid toomkirikute juurde samaaegselt toomkapiitlitega. Katoliku ajal anti toomkoolides algharidust linnakodanike lastele, samuti tulevastele vaimulikele ning teistele kiriklikele ja ilmalikele ametikandjatele.

Tallinnas on teada toomkapiitli ja seega toomkooli olemasolust 1266. aastast, kuigi esimesed kirjalikud allikad Tallinna toomkoolist on aastast 1319. Reformatsiooni järel sai Tallinna toomkoolist algteadmisi andev luterlik linnakool, kus õppisid Toompeal elavate sakslaste, rootslaste, soomlaste aga ka eesti käsitöölised lapsed. Tol ajal pidasid toomkooli üleval toomkogudus, Eestimaa rüütellikond ja riik.

Tallinna Toomkool tegutses lühikeste pausidega seitse sajandit kuni II maailmasõjani, mil kooli tegevus lõpetati.

ER

Neitsitornist saab Tallinna vanalinna turismimagnet

Tallinna vanalinnas seni tühjalt seisnud Neitsitornile püütakse elu sisse puhuda, renoveeritud torni ukсед võiksid avaneda juba tuleval aastal.

Taani kuninga aias asuv Neitsitorn on tühjalt seisnud aastate vältel hakanud meenutama tondilossi. Eelmisel aastal lõpuks ometi linnaomandusse saanud torn ilmutab nüüd aga taas elumärke, vahendas “Aktuaalne kaamera”.

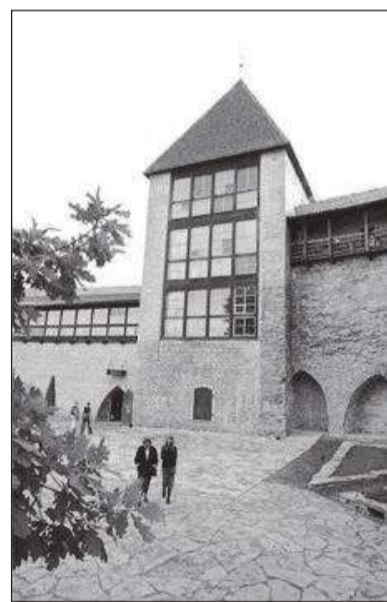
Linn sõlmib riigihanke võitnud ehitusfirmaga lepingu hoone renoveerimiseks, et juba järgmisel aastal avada Neitsitorni ukсед.

Tallinna kultuuriväärtuste ameti muinsuskaitse osakonna juhataja Boris Dubovik rääkis, et Neitsitornist saab üks atraktiivsemaid komplekse, mis hakkab ligi tõmbama nii tallinlasi, teisi eestimaalasi kui ka välisriiklasi. Tema sõnul ühendatakse Hortus Musicuse maja kaitsekäigu kaudu Neitsitorniga, kuhu tuleb kahe- või kolmekorruselise kohvik, ja edasi Neitsitorn Kiek in die Kökiga.

Esialgsete prognooside kohaselt võiks ehitus maksma minna ligi 1,3 miljonit eurot ja see tuleb linna eelarvest. Dubovik avaldas lootust, et kui järgmisel aastal võiks juba pääseda restaureeritud Neitsitornist Kiek in die Kökki, siis 2013. aastaks võiks Neitsitornist saada otse Vabaduse väljaku.

“Ja siis inimesed, kes juba pääsevad Neitsitornist Kiek in die Kökki tulevikus – kui veel see vabadussamba juures umbes 100 meetrit tunnelit restaureeritakse, siis te tulete välja juba Vabaduse väljakul. See oleks ideaalne silmapaistev projekt vanalinnas,” rääkis Dubovik.

Uuenduskuuri ootavasse Neitsitorni on juba aastaid soovinud kolida praegu Vene tänaval asuv Taani Kul-

Neitsitorn Tallinna vanalinnas.

TASUB TEADA

● Neitsitorn rajati aastail 1360–1370 ühel ajal Tallinna linnamüüri. Torn läks Tallinna linna omandusse 2010. aastal lõpus pärast aastaid kestnud omandivaidlust aktsiaseltsiga Riigi Kinnisvara.

tuuri Instituut, kuna torn ja Taani kuninga aed on taanlaste ajaloo olulisel kohal.

“Kuidagi on see Eesti ja Taani hinges ja suhetes üks paik, kuhu taanlastel alati tulevad, mis on eestlaste jaoks olnud tore istumise ja külastamise koht. See ei tohiks olla kuskil luku ja riivi taga,” ütles Taani Kultuuri Instituudi tegevdirektor Silvi Teesalu.

ER

Pilk ette

● **30. oktoober – Hamburgi Eesti Rahvuskondise koosviibimine** algus kell 15.00
Kaja Telschowi ja Vilma Brinkmanni ettekanne “Miina Härma elu ja looming”
Järgneb kohvilaud

● **4. detsember – jõulupidu ja jumalateenistus** algus kell 15.00
Teenib õpetaja Kristel Neitsov-Mauer
Mõlemad üritused leiavad aset Nikolai kiriku koguduse majas Abteistr. 38 (U1 Klosterstern)
info: Gina Bauer
e-post: HSGmbH@t-online.de

● **5. november – Oldenburg** Jumalateenistus, teenib praost Michael Schümers
algus kell 14.00
koht: Martin Lutheri kirik
Eupener Str. 6, Oldenburg

Järgneb kohvilaud Stadtteiltreff Dietrichsfeldis (kiriku läheduses Alexanderstr. 331)
Stadtteiltreff Dietrichsfeldis kohtutakse iga kuu teisel neljapäeval alates kella 17.00st
info: Astrid Kreitsmann
e-post: akreitsmann@t-online.de

● **3. detsember – Müncheni Eesti Koondise ja Müncheni Eesti Kooli ühine jõulupidu** algus kell 16.00
koht: Evang. Luth. Dankeskirche (Gemeindsaal), Keferloherstr.70, München (5 min. U-Bahn Milbertshofen)

● **15. oktoober – Berliin** Tallinna Ülikooli professori dr Jevgeni Golikovi ettekanne “Integratsioon või separeerimine” rahvusvahelise kongressi “Saksamaa ja Balti riigid võrdluses” raames
koht: ver.di Bildungs- und Begegnungsstätte “Clara Sahlberg”
Koblanckstr. 10, Berliin
info: Deutsch-Balt. Gesellschaft
tel: 06151-43457

60+ NALJAD

- Vanaks saamine on kohustulik, suureks saamine on valikuline.
- Sa armastad sellepärast anda head nõu, sest sa ei saa enam anda halba eeskujut.
- Kõik valutab ja mis ei valuta, see ei tööta.
- Sära sinu silmades on päikesest, mis peegeldub su prillidelt.
- Sa istud kiiktooli, aga ei saa seda liikuma.
- Iga kord, kui sa mõtled võimlemisest, heidad sa pikali ning ootad, et see mõte üle läheks.
- Jõudes lõpuks redeli otsa, avastad, et redel toetub vaele seinale.
- Unusta tervislik toit! Sa vajad kõiki säilitusaineid, mis on võimalik saada.
- Sa surud oma hambad lihastükki ja sinna need jäävad.
- Sinu lemmikrubriik ajalehes on “Täna, 20 aastat tagasi”.
- Sinu lapsed hakkavad välja nägema keskealistena.
- Sa kustutad tuled kokkuhoiu pärast, mitte romantika tõttu.
- Sa tead kõiki vastuseid, kuid keegi ei küsi sult küsimusi.
- Kunagi oli sul ilus nägu, nüüd aga ilus hing. allikas: internet

Juubilarid!

*Olgu ilus see aasta,
mis ootab sind ees.
Palju õnne Sulle soovin
kuldset eluteel!*

September
Helgi Kivi
Maie Stratemann
Arnold Kiitsak

Oktoober
Lydia Heller
Heido Karge

Õnnitlevad Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis ja Eesti Rada

EELTEADE

11.11–13.11.2011 toimuvad Annabergis järjekordsed **PEREPÄEVAD**

KAVAS

- jakkolo- ja koroonavõistlused
- rahvatantsu töötuba – juhendaja Valdo Rebane Eestist
- laupäeval alates kell 9.30 EÜSLi Esinduskoogu aastakoosolek
- laupäeva õhtul kostüümides mardiõhtu
- pühapäeval rahvatantsurühma “Kärutajad” (Käru/Raplamaa) ülesastumine

Kutsed saadetakse õigeaegselt välja. Teretulnud on nii suured kui ka väikesed! Tule ise ja võta sõber ka kaasa!

EÜSLi juhataja nimel
Maie Kisis-Vainumäe

TEADE

KERK jõulupidu toimub pühapäeval, 11. detsembril 2011 Annabergis

Palun anna teada:

14. oktoobriks aadressil lilleke@aol.com (Karin Schmauck), et oled valmis jõulupeo organiseerimisel jõu ja nõuga abiks tulema

1. novembriks aadressil mare321@msn.com (Mare Rahkema), et laps(ed) soovib/-vad jõuluvanalt kommpakki (ja on tulemas jõulupeole)

1. detsembriks aadressil mare321@msn.com (Mare Rahkema), et soovid KERK jõulupeost osa võtta

Täpsem info ülalnimetatud aadressidel

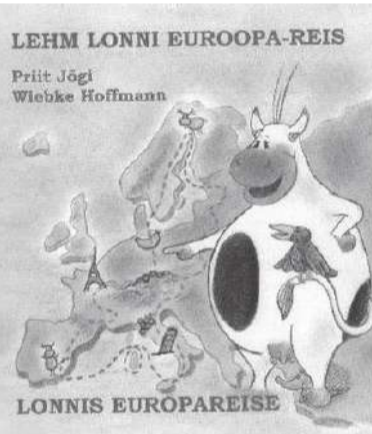
Laululaager Annabergis

21.–23. oktoobril peavad Euroopa Eestlaste Koor, EÜSLi projekt-koor ja “Siller” ühist suurt **laululaagrit Annabergis**. Oma osalussoovist anna teada mare@eestikoor.eu – ööbimiskohtade arv Annabergis piiratud!

Laululaagri teema: hääleseade. Kohal dirigendid Kalev Lindal, Lauri Breede ja Silver Lumi (Soome)

Laagri lõpukontsert toimub Annabergis pühapäeval, 23. oktoobril algusega ca kl 13.00

Täpsem info: Mare Rahkema, mare@eestikoor.eu

Ilmunud on esimene eesti- ja saksakeelne lasteraamat **“Lehm Lonni Euroopa-reis”**. See kakskeelne raamat sobib hästi toetama eesti keele õpiguid.

Raamatut saab osta Berliini raamatupoest Raupe Nimmerstätt (Dieffenbachstr. 53)

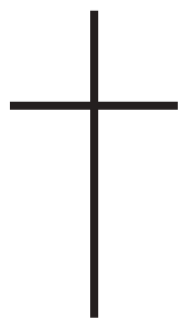
või otse autorilt wiebke757@yahoo.de

JUKU Johannes Lepik

sünd. 18. juulil 1924 Laiksaarel
surn. 26. augustil 2011 Sindelfingenis

Mälestame head perekonnasõpra
Velta, Sa, Aga, Astrid, Raimo, Arvo

Mälestame meie hulgast igavikku lahkunuid

Ilse Dürnay Johannes Lepik Hans Kuusik

Sügav kaastunne peredele

Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis
Eesti Rada

Täpustusi, kommentaare, ettepanekuid, kaastõid, kuulutusi ja teateid ootame aadressile EestiRada@yahoo.de

Tähtaeg: iga paaritu kuu 10. kuupäevaks. Kaastööde pikkus kuni 2 lehekülge.

Viimane veerg

● 26. augusti õhtul leiti Peterburis Eestist saabunud Eesti numbrimärkidega autost ligi neli kilogrammi amfetamiini. Auto Chrysler Voyager, mida juhtis 51aastane kodanik, peeti Peterburi narko- ja liikluspolitsei ühisoperatsiooni käigus kinni Moskva maantee ja Doonau prospekti ristmikul. Autos oli ka kolm 1985.–1988. aastal sündinud noorukit, vahendas Fontanka.ru. Kinnipeetute kodakondsuse kohta ei olnud uudises andmeid.

● Samal ajal kui Tallinna linnavalitsus jätkab linnahalli tuleviku osas läbirääkimisi USA firmaga Tallinn Entertainment LLC ühisettevõtte loomiseks, on konverentsi-kontserdikeskuse rajamise idee kõrvale tekkinud teinegi – ehitada linnahall ümber ooperimajaks. “Ooperimaja mõte on välja käidud” ütles abilinnapea Taavi Aas Postimehele, viidates võimalikule koostööle Estonia teatri ja selle juhi Aivar Mäega. “Ma ei lükaks veel ühtegi ideed kõrvale,” osutas ta samas USA firmaga peetavatele läbirääkimistele. Aasa sõnul on Ameerika partneritele saadetud ettepanekud, millises vormis Tallinn linnahalli rekonstrueerimist ja edasist haldamist näeks. Kas ameeriklastele need ka sobivad, ei ole sugugi kindel.

● Kahe kümnendi möödumist Eesti iseseisvuse taastamisest tähistas 20. augusti klubi raamatu “Mitme tule vahel” väljaandmisega. Lehte Hainssalu ja Rein Järliku koostatud mahukas 700-leheküljeline trükis räägib vabaduse taastamisele eelnenud ja sellega seonduvatest sündmustest. Teos sisaldab tolleaegsete poliitikute, ministrite ja ametnike meenutusi. 20. augusti klubi koondab 20. augustil 1991 ülemnõukogus Eesti iseseisvuse taastamise poolt hääletanud.

● Soome rahvusringhääling Yleisradio tegi Sofi Oksanenit menuromaanist “Puhastus” kuuldemängu, mis oli esimest korda Radio 1 eetris 21. augustil. Kuuldemäng “Puhastus”, mille tegevus toimub Eesti külas, kujutab peategelaste Aliide ja Zara kaudu seda vaprust ja jõudu, mis kasvavad alistamise ja vägivaldse türannia tingimustes elavates inimestes, kirjutas ajalehe Helsingin Sanomat veebiväljaanne. “Puhastusest” on Soomes valmimas ka film, mille režissöör on muusikavideotegega kuulsaks saanud Antti Jokinen.

● 13. augustil lahkus 84 aasta vanuses näitleja Jaanus Orgulas, Eesti Näitlejate Liidu auliige, teatas Eesti Draamateater. Jaanus Orgulase lavateer Eestis Draamateatris kestis üle 50 aasta. Ta tuli teatrisse legendaarsest Moskva teatriinstituudi lennust ehk gitistlaste hulgast. Teatritöö kõrval oli Jaanus Orgulase suur armastus alpinism – esimese eestlasena käis ta Elbrusel.

Eesti Raja toimetuse tänab

Ernst-Theodor Jürgensit

suurejoonelise annetuse eest

ÜLESKUTSE

Soovid sõbrale/tuttavale saata jõulutervitust? Kasuta võimalust ja pane tervitus lehte! Viimane tähtpäev: 10. november 2011
EestiRada@yahoo.de